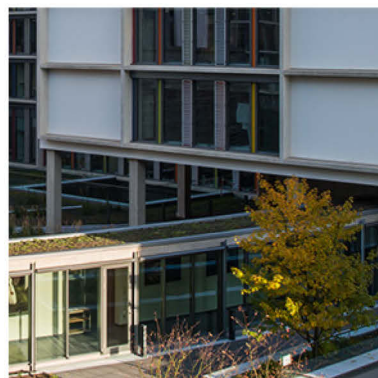

TREOIRLÍNTE EITICIÚLA

do Chúirt Iniúcháirí na hEorpa

CÚIRT
INIÚCHÓIRÍ
NA hEORPA

GA

Intreoir ón Uachtarán

A chomhghleacaithe, a chairde,

Tugaimid go léir aghaidh ar chásanna go rialta lena n-éilítear go ndéantar cinntí agus roghanna maidir leis an gcaoi ar cheart dúinn muid féin a iompar ionas go gcomhlíonaimid ár rialacha agus ár bprionsabail eiticiúla. Mar shampla, d'fhéadfadh sé go mbeadh orainn cinneadh a dhéanamh maidir le glacadh le cuireadh lóin ó iniúcháí, nó maidir le faisnéis a d'iarr comhghleacaí a nochtadh. Is é is aidhm don doiciméad seo ná treoraíocht a thabhairt agus forléargas soiléir a chur ar fáil ar na rialacha agus prionsabail ábhartha, a dhéanfar a chomhlánú le samplaí praiticiúla chun cur i bhfeidhm lena n-aghaidh a éascú.

Cé go bhfuil na treoiríníte seo againn chun tacú leat agus chun comhairle mhionsonraithe a chur ar fáil duit, tá gach cás uathúil. Ní féidir le haon riail amháin gach imthoisc a chlúdach, bíonn sé deacair uaireanta an gníomh réasúnach a chinneadh. Nuair a bhíonn ort déileáil le ceist eiticiúil, is féidir leat roinnt bearta a ghlacadh: gach gné ábhartha den fhadhb a anailísiú; dul i gcomhairle leis na treoiríníte; an cás a phlé le d'ordlathas nó dul i gcomhairle le comhairleoirí eiticiúla na Cúirte. Ní chaithfidh tú na saincheisteanna seo a réiteach leat féin, tá tacaíocht i gcónaí le fáil.

Le chéile, is féidir linn go léir cur le cultúr eiticiúil láidir inár n-institiúid.

Tony Murphy
An tUachtarán

Réamhrá

01 Leagtar amach na rialacha a rialaíonn iompar Chomhaltaí Chúirt Iniúcháirí na hEorpa agus daoine den fhoireann sa Chonradh¹, na Rialacha Foirne², agus rialacha agus cinntí inmheánacha na Cúirte agus an Ardrúnaí³. Tá na rialacha seo ceangailteach, agus má sháraítear iad, d'fhéadfadh smachtbhannaí a bheith ina chúis. Ina theannta sin, cloíonn an Chúirt, mar institiúid iniúcháireachta, go hiomlán le Cód Eitice an Eagraíocht Idirnáisiúnta Uasfhoras Iniúcháireachta (INTOSAI), a chuireann sraith luachanna agus prionsabail ar fáil ar cheart do dhaoine den fhoireann a n-iompar a bhunú orthu.

02 Is é Misean na Cúirte, mar a shainmhínítear ina [Straitéis 2021-25](#), ná: “[t]rínár gcuid oibre iniúcháireachta, atá neamhspleách, proifisiúnta agus a bhfuil tionchar aici, déan barainneacht, éifeachtacht, éifeachtúlacht, dlíthiúlacht agus rialtacht ghníomhaíochtaí an Aontais a mheas chun feabhas a chur ar chuntasacht, trédhearcacht agus bainistíocht airgeadais. Tríd an méid sin a dhéanamh, is féidir muinín na saoránach a fheabhsú agus freagairt go héifeachtach do na dúshláin atá roimh an Aontas faoi láthair agus a bheidh roimhe amach anseo”.

03 Chun a bheith mar iniúcháir seachtrach neamhspleách ar airgeadas poiblí, ní mór a mheas go bhfuil an Chúirt iontaofa agus inchreidte i ndáil leis an obair ar fad a dhéanann sí. Ní mór di feidhmiú mar eagraíocht shamplach, agus ba cheart di eiticí agus luachanna eiticiúla i ngach gné dá ghníomhaíochtaí a chur chun cinn agus a choimirciú. Is féidir linn go léir atá ag obair ag an gCúirt cur le muinín a chothú ina geallsealbhóirí, ina hiniúchaithe, agus ina saoránaigh AE, trí iompar ar bhealach eiticiúil agus aon chás a d'fhéadfadh an bonn a bhaint ón institiúid a sheachaint, fiú tar éis dúinn an Chúirt a fhágáil.

04 Tá an chéad chuid de na treoirínte eiticiúla seo bunaithe ar na luachanna, prionsabail agus iompair a chaithfidimid leanúint i gcomhréir le ISSAI 130, agus díríonn an dara cuid ar na hoibleagáidí do státseirbhísigh a thagann ó na Rialacháin Foirne. Tá feidhm ag an gcéad chuid maidir le Comhaltaí agus gach duine eile den fhoireann, lena n-áirítear saineolaithe náisiúnta ar iasacht, oiliúnaithe, oibríthe eatramhacha, agus conraitheoirí inmheánacha atá ag obair ar áitreabh na Cúirte. Tá feidhm ag an dara cuid

¹ An Conradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, (Airteagail 285 agus 286).

² Rialacháin Foirne Oifigigh an Aontais Eorpaigh agus Coinníollacha Fostaíochta Sheirbhísigh Eile an Aontais Eorpaigh.

³ Tá rialacha agus cinntí inmheánacha ar fad ar fáil ar an leathanach atá tiomnaithe Eitice ar inlíon na Cúirte.

maidir le daoine den fhoireann atá clúdaithe ag na Rialacháin Foirne⁴ agus, de réir analaí, maidir le saineolaithe náisiúnta ar iasacht agus oiliúnaithe. Leagtar amach na ceanglais eiticiúla a bhfuil feidhm acu maidir le Comhaltaí sa Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, Rialacha Nós Imeachta na Cúirte agus na Rialacha Cur Chun Feidhme lena mbaineann, agus an [Cód Iompair](#) do na Comhaltaí agus Iarchomhaltaí na Cúirte.

05 Is é is cuspóir do na treoirlínte seo ná cabhrú linn a áirithiú go mbeidh ár gcinntí agus ár ngníomhaíochtaí ar fad bunaithe ar na luachanna a sainmhínítear i straitéis CIE, agus go gcomhlíonfaidh siad na prionsabail a leagtar síos ag Cód INTOSAI agus na hoibleagáidí a eascraíonn as na Rialacháin Foirne. Is iad seo na luachanna: neamhspleáchas, ionracas, oibiachtúlacht, trédhearcacht agus gairmiúlacht.

06 Leagtar amach sa doiciméad seo prionsabail treoraíochta, ach tá sé de dhualgas ar gach duine dul i dtaithí le ceanglais eitice na Cúirte agus iad a chur i bhfeidhm, chun freagairt ar an mbealach is oiriúnaí do gach dúshlán eiticiúil a d'fhéadfadh a bheith rompu. Tríd an méid seo a dhéanamh, moltar duit breithiúnas maith agus ciall a úsáid, agus, más gá, comhairle a lorg agus labhairt go hoscailte le bainisteoirí⁵, agus le comhghleacaithe eile agus le comhairleoirí eitice.

07 Tá freagracht ar leith ar Chomhaltaí agus ar bhainisteoirí sinsearacha i réimse eitice, ós rud é gurb iadsan a leagann síos an chaoi a mbíonn cúrsaí ag barr agus, trína sampla, bíonn tionchar suntasach acu ar chultúr na hinstiúide.

Luachanna agus prionsabail eiticiúla

Neamhspleáchas

Déanaimid ár gcuid dualgas saor ó aon tionchar a d'fhéadfadh ár mbreithiúnas gairmiúil a chur i mbaol, nó a d'fhéadfaí a mheas mar thionchar a chuireann ár mbreithiúnas gairmiúil i mbaol.

08 Tá sé bunriachtanach go bhfuil neamhspleáchas na Cúirte go huile is go hiomlán cinnte. Ba cheart duit féin a iompar ar bhealach a chuireann muinín inár neamhspleáchas chun cinn, a áirithiú go bhfuil tú saor ó imthosca nó tionchair a

⁴ Oifigh foireann shealadach, agus foireann ar conradh. Áirítear leis seo an tArd-Rúnaí freisin.

⁵ Ag an CIE, tagraítear le 'bainisteoirí' do na Comhaltaí, don Ardrúnaí, do na Stiúrthóirí, do Phríomhbhainisteoirí agus do Cinn *Oifig*.

chuireann do bhreithiúnas gairmiúil i mbaol, nó a d'fhéadfaí do bhreithiúnas gairmiúil a chur i mbaol.

09 Tá neamhspleáchas comhdhéanta de dhá ghné: neamhspleáchas de réir fíorais agus neamhspleáchas de réir cumais. Ní mór duit a bheith in ann do dhualgais a dhéanamh gan a bheith buailte ag caidrimh a d'fhéadfadh/nó a d'fhéadfadh an cuma a bheith air tionchar a imirt ar do bhreithiúnas gairmiúil agus é a chur i mbaol. Thairis sin, ba cheart duit gan imthosca a chruthú a bheadh ina cúis le tríú pháirtí réasúnta, a bhfuil eolas acu ar an bhfaisnéis ábhartha, a bheith amhrasach faoin ionracas, oibiachtúlacht, nó sceipteachas gairmiúil atá agat, nó teacht ar an gconclúid go raibh siad curtha i mbaol.

10 Ní mór duit gan glacadh le haon ord nó treoracha ó aon rialtas, údarás, eagraíocht nó duine lasmuigh den Chúirt. Más rud é go bhfuil tú ar iasacht d'eagraíocht eile, féadfaidh tú glacadh lena treoracha, má chomhlíonann siad na ceanglais eiticíúla is infheidhme d'fhoireann CIE, agus mura dtagann siad salach ar bheartais ná ar phoist eile de chuid CIE.

Ionracas

Gníomhaímid go hionraic agus go hiontaofa, agus go huile agus go hiomlán ar son leas poiblí an Aontais. Tá sé mar aidhm againn ceannaireacht a thabhairt le dea-shampla san obair ghairmiúil a dhéanaimid agus sa chaoi a ndéanaimid ár n-institiúid a bhainistiú.

11 Tá CIE tiomanta freastal ar leasanna shaoránaigh an Aontais a fhónamh, a bhfuil súil acu le seirbhísí iniúchóireachta ardcháilíochta agus le riarachán inrochtana.

12 Ní mór acmhainní na Cúirte a bhainistiú ar bhealach airgeadais atá dlíthiúil, rialta agus fónta. Ba cheart dó a bheith mar eiseamláir le haghaidh bainistíocht airgeadais, i mbun lán oibríochta i gcomhréir leis an Rialachán Airgeadais agus rialacha eile is infheidhme; agus ní mór dó a cuspóirí a bhaint amach ar bhealach eacnamaíoch, éifeachtúil, agus éifeachtach.

13 Ní mór duit dá bhrí sin na dlíthe, rialacháin, beartais, nósanna imeachta agus caighdeáin uile is infheidhme a chomhlíonadh. Bíodh sé mar chuspóir agat a thaispeáint gur duine iontaofa tú, agus seachain aon iompair a d'fhéadfadh míchlú a tharraingt ar an institiúid.

14 Gníomhú ar bhealach a chosnaíonn leasanna na hinstitiúide. Dá réir sin, níor cheart duit glacadh le horduithe aon rud mídhleathach nó neamheiticiúil a dhéanamh.

Oibiachtúlacht

Táimid neamhchlaonta agus neamhleatromach, agus bunaímid ár gconclúidí iniúchóireachta ar fhianaise atá leordhóthanach, ábhartha agus iontaofa.

15 Is éard atá i gceist le hoibiachtúlacht ná an meon meabhrach a chur ar chumas daoine gníomhú ar bhealach neamhchlaonta agus neamhlaofa, nithe a chur i láthair nó a mheas ar bhonn fíricí seachas ar a mothúcháin agus leasanna féin, agus gan breithiúnas a chur faoi réir daoine eile.

16 Ní mór duit aon choinbhleachtaí leasa a sheachaint, is cuma más fíor, féideartha nó dealraitheach iad. Is féidir coimbhleachtaí teacht as caidrimh le gaoil teaghlaigh nó gaoil phearsanta, coibhneas polaitiúil nó náisiúnta, leasanna eacnamaíocha nó suim choiteann le tríú páirtí. Ní mór duit súil ghéar a choinneáil ar ábhair den sórt sin, agus ar an gcaoi a d'fhéadfadh daoine ón taobh amuigh iad a mheas. Ní bhaineann coincheap na coimbhleachta leasa amháin le cásanna ina bhfuil leas príobháideach ag an mball foirne a raibh tionchar aige ar a neamhchlaontacht agus ar a n-oibiachtúlacht, ach baineann sé freisin le cásanna inar féidir an leas sainaitheanta an cuma a bheith air go bhfuil tionchar ar na nithe seo i súile an phobail. Sula gcuirtear tús le sannadh iniúchóireachta, tionscadal nó nós imeachta soláthair, ba cheart duit do bhainisteoir a chur ar an eolas faoi aon choinbhleacht nó faoi aon choimhlint dhealraitheach den sórt sin.

17 Níor cheart do dhaoine iniúchóireacht a dhéanamh ar an réimse céanna thar thréimhse rófhada, chuige sin, tá beartas maidir le sealáocht foirne curtha ar bun ag CIE ([DEC 039/21](#)).

18 Níor cheart duit gabháil le gníomhaíochtaí lasmuigh den Chúirt ach amháin i gcásanna a údaraítear ag Cód Iompair do Chomhaltaí na Cúirte, agus na Rialacháin Foirne, d'fhoireann CIE, aird á tabhairt i gcónaí ar do dhualgas dílseachta don institiúid. Fan amach go háirithe ó aon ghníomhaíocht a d'fhéadfadh dochar a dhéanamh do cháil na Cúirte, amhras a chaitheamh ar do neamhchlaontacht nó cur isteach ar do chuid oibre.

19 Ní mór duit gan glacadh, duit féin nó thar cheann daoine eile, bronntanais nó sochair eile a d'fhéadfadh tionchar a imirt, nó a bhfuil sé i gceist acu tionchar a imirt nó a d'fhéadfaí a mheas go bhfuil tionchar acu ar do chuid oibre.

20 Baineann dlúthchaidreamh⁶ idir bainisteoir díreach nó indíreach nó maoirseoir agus duine den fhoireann tuairiscithe an bonn ó oibiachtúlacht an mhaoirseora agus is ionann é agus coinbhleacht leasa.

Trédhearcacht

Cuirimid ár bhfionnachtana in iúl i dtuarascálacha atá soiléir, cuimsitheach agus inrochtana a fhoilsítear i dteangacha uile an Aontais, agus a chomhlíonann na ceanglais a bhaineann le rúndacht agus cosaint sonraí.

21 Tá beartas cumarsáide oscailte inmheánaí agus seachtraí ag an gCúirt. Tá éifeacht dhearfach ag oscailteacht ar chomhar. Ní mór faisnéis ábhartha a roinnt le daoine eile ar bhonn riachtanais: ba cheart duit a bheith feasach faoin bhfaisnéis atá agat agus cé acu de do chomhghleacaithe a d'fhéadfadh an fhaisnéis a bheith ag teastáil uathu ina gcuid oibre.

22 Ní mór comhroinnt fhaisnéise, trédhearcacht agus cuntasacht a bheith cothromaithe go hiomchuí in aghaidh dualgais rúndachta i dtaca le do chuid oibre. Ní mór duit bearta a ghlacadh chun faisnéis i gcomhréir le dualgas rúndachta a chosaint, a mbeidh feidhm aici fós fiú tar éis duit an institiúid a fhágáil.

23 Agus faisnéis á roinnt lasmuigh de CIE, bí cúramach i gcónaí; ná bíodh drogall ort dul i gcomhairle le do bhainisteoir agus leis an roinn atá i gceannas cumarsáid, nó le OCS nó ISO.

24 Ní mór daoine den fhoireann aon iarraidh ó iriseoir a tharchur chuig roinn phreas-seirbhís na Cúirte.

25 I gcás iarratas míchuí ar fhaisnéis nó i gcás gearán míchuí (e.g. iad siúd atá athráiteach, a bhfuil easpa céille leo, scríofa ar bhealach mímhúinte, nó atá dréachtaithe ar bhealach borb), déanfaimid iad a dhiúltú i dtéarmaí atá dea-bhéasach ach láidir, agus údar cuí a thabhairt i gcónaí. Ní mór do dhaoine den fhoireann CIE staonadh ó ghearáin mhíchuí a dhéanamh.

⁶ Dlúthchaidreamh nó dlúthchaidreas.

Gairmiúlacht

I gcomhréir leis na caighdeáin idirnáisiúnta iniúchóireachta, déanaimid na leibhéal is airde eolais, saineolais agus scileanna a bhaineann le gairm na hiniúchóireachta poiblí, agus a bhaineann le bainistíocht airgeadais agus bainistiú beartais san Aontas Eorpach, a shealbhú, a fhorbairt agus a chothabháil.

26 Ba cheart duit an t-eolas agus na scileanna nach mór duit a bheith agat chun gníomhú go proifisiúnta agus i gcomhréir leis na caighdeáin is infheidhme, agus le nósanna imeachta dlíthiúla agus oibríochtúla a fháil agus a chothabháil. Ba cheart duit a bheith ag obair ar bhealach cúramach, cruinn agus tráthúil a chomhfhreagraíonn le riachtanais do thascanna.

27 Tá freagracht ar leith ag bainisteoirí maidir le riachtanais oiliúna foirne a shainaithe. Ba cheart aghaidh a thabhairt ar riachtanais forbartha gairmiúla do dhaoine aonair sa chóras measúnaithe ar fheidhmíocht an phearsanra. Déanfaidh na comhaltaí agus na bainisteoirí bearta chun a áirithiú go dtabharfar cóir chomhionann agus comhdheiseanna ina bhforbairt ghairmiúil do dhaoine den fhoireann go léir.

28 Déan comhar gairmiúil agus pearsanta a chothú, agus bí oscailte agus sásta eolas a roinnt agus cabhrú le do chomhghleacaithe ó stiúthóireachtaí agus ranna eile na Cúirte. Bíodh meas agat ar thuairimí daoine eile agus glacadh le heasaontú réasúnach i do chuid oibre. Ní mór aiseolas a thabhairt ar bhealach urramach, cothrom agus inchiallaithe.

29 Tá freagracht ar leith ag Comhaltaí, an Ardrúnaí agus bainisteoirí uile chun timpeallacht oibre mhaith a chur chun cinn, atá riachtanach chun cuspóirí na Cúirte a bhaint amach agus chun sásamh daoine den fhoireann a áirithiú. Ní mór a áireamh leis seo aon chineáil idirdhealaithe a sheachaint, a chloíonn le beartas CIE maidir le háit oibre urramach, chuibhiúil agus saor ó chiapadh a áirithiú, agus tacaíocht ghníomhach a thaispeáint do bheartas éagsúlachta agus cuimsithe ag an gCúirt.

30 Agus ag déileáil leis an bpobal, déan tiomantas, inniúlacht, cúirtéis agus cuidiúlacht a léiriú. Ní mór iarraidh ar fhaisnéis a chomhlíonadh láithreach le foirm admhála fála. Ní mór freagraí a bheith scríofa sa teanga a d'úsáid an t-iarrthóir, ar choinníoll gur teanga oifigiúil de chuid an Aontais Eorpaigh í, agus ní mór iad a sheoladh go ginearálta laistigh de chúig lá oibre dhéag. Mura féidir é seo a dhéanamh, déan freagra sealadach a sheoladh a thugann teorainn ama réasúnta le haghaidh freagra a fháil ar ais.

31 Ní mór dúinn fógra i scríbhinn faoi aon chinneadh a dhéanann difear do chearta agus leasanna daoine aonair a chur ar fáil ar an bpointe (e.g. cúrsaí foirne amhail arduithe céime, ceapacháin, nó cearta airgeadais), ar an gcéad dul síos, do na daoine sin lena mbaineann go díreach. Ba cheart go luafaí san fhógra na féidearthachtaí maidir le hagóid a dhéanamh in aghaidh an chinnidh, na gcomhlachtaí chun achomharc a dhéanamh chucu, agus na spriocdhátaí faoina gcaithfidh sé seo a bheith déanta (go háirithe, comhlachtaí breithiúnacha agus an tOmbudsman).

Oibleagáidí eiticiúla daoine den fhoireann CIE mar státseirbhísigh an Aontais

32 Leagtar amach i dTeideal II de na Rialacháin Foirne cearta agus oibleagáidí na n-oifigeagh agus seirbhíseach eile den Aontas. Tugtar tuairisc níos mionsonraithe ar chuid de na rialacháin seo thíos, le tásca ar an gcaoi ar féidir na hoibleagáidí a chomhlíonadh. Déantar roinnt oibleagáidí a fhorbairt tuilleadh i ndoiciméid, cinntí agus beartais eile, dá dtagraítear sna treoirlínte seo i gcás inar féidir. Chun iompar i gcomhréir le ceanglais eiticiúla de na Rialacháin Foirne a ráthú, ba cheart duit na prionsabail seo a leanas a chur san áireamh ag gach tráth.

33 Faichill: déan dínit do sheasamh a choinneáil i gcónaí, agus machnamh a dhéanamh ar impleachtaí a d'fhéadfadh a bheith ag do chuid gníomhaíochtaí agus ar na hiarmhairtí a bhaineann le gan gníomhú, agus méid ceart modhnóireachta agus srianadh agus tuiscint chuí ar chion i gcónaí a léiriú i ngach rud a deir tú nó a dhéanann tú.

34 Dílseacht: tá tú faoi cheangal dualgas dílseachta don institiúid agus don Aontas Eorpach. Is cuid ríthábhachtach í seo den mhéid a chuireann tú le misean na Cúirte agus le feidhmiú cuí na hinstitiúide.

35 Meas: is é sin an bunús le haghaidh muiníne, sábháilteachta agus folláine, agus is colún é de chultúr corparáideach na Cúirte.

36 Tuiscint ar an bhfreagracht: do chúraimí a dhéanamh chomh díograiseach agus is féidir, réitigh a lorg nuair a thagann deacrachtaí chun cinn. Fios a bheith agat ar do chuid oibleagáidí dlíthiúla agus na rialacha agus nósanna imeachta riaracháin a ghabhann leo agus iad a urramú.

37 Trédhearcacht agus cuntasacht: ní mór duit a bheith in ann na cúiseanna do chinntí agus do ghníomhaíochtaí a mhíniú.

Iompar ginearálta

Airteagal 12 de na Rialacháin Foirne.

“Staonfaidh oifigeach ó aon bheart nó iompar arbh fhéidir go gcuirfeadh siad droch-chuma ar a phost.”

38 Ní mór duit staonadh ó aon ghníomhaíocht ná iompar a d’fhéadfadh míchlú a tharraingt ar státseirbhís an Aontais. Tá feidhm leis seo agus tú san áit oibre agus lasmuigh den áit oibre. D’fhéadfadh imeachtaí araíonachta a bheith mar thoradh ar ghníomhartha nó iompar do-ghlactha.

Coinbhleacht leasa a sheachaint

Airteagal 11 de na Rialacháin Foirne.

39 *“Ní dhéanfaidh oifigeach, agus é ag déanamh a dhualgas agus seachas mar a fhoráiltear níos faide anonn, ábhar a láimhseáil lena mbainfidh a leas pearsanta, go díreach nó go neamhdhíreach, a dhéanfaidh dochar dá neamhspleáchas, agus, go háirithe, leas teaghlai gh nó airgeadais.”* Ba cheart duit coinbhleachtaí leasa, nó aon chuma choinbhleachta leasa a sheachaint, chun cosc a chur ar líomhaintí laofachta agus claontachta más rud é go bhfuil tú páirteach i gcinnteoireacht. Más rud é go bhfuil baint agat le cás coinbhleachta leasa fíor nó dealraitheach (i.e. iarrtar ort cinneadh a dhéanamh maidir le hábhar ina bhfuil suim phearsanta agat ann a d’fhéadfadh do neamhchlaontacht a chur i mbaol), ba cheart duit do bhainisteoir a chur ar an eolas faoi, a dhéanfaidh an t-ábhar a tharchur chuig an Ard-Rúnaí más gá. Dá réir sin, féadfaidh tú an tArd-Rúnaí a chur ar an eolas go díreach i scríbhinn. I gcás den sórt sin, d’fhéadfaí tú a scaoileadh go sealadach ó na dualgais sin as a n-éiríonn coinbhleacht leasa.

40 Oibleagáidí breise eascraíonn as forálacha sna Rialacháin Foirne atá ceaptha cásanna coinbhleachta leasa a sheachaint:

- (1) Déan fostaíocht íoctha do chéile nó do pháirtí a dhearbhu (Airteagal 13 de na Rialacháin Foirne, foirm dhearbhucháin ag an [Tairseach AD](#))
- (2) Réamhúdarú a lorg le haghaidh gníomhaíochtaí seachtracha le linn seirbhíse gníomhaí nó saoire ar fhorais phearsanta (Airteagal 12b de na Rialacháin Foirne, Fógra Foirne [152/2021](#), foirm dhearbhucháin ag an [Tairseach AD](#))
- (3) Réamhúdarú a lorg le haghaidh aon ghníomhaíocht ghairme a bheidh le déanamh laistigh de dhá bhliain tar éis an tseirbhís a fhágáil (Airteagal 16 de na Rialacháin Foirne, Fógra Foirne [152/2021](#), foirm dhearbhucháin ag an [Tairseach AD](#))

- (4) Dearbhaigh go bhfuil sé ar intinn seasamh in oifig phoiblí (Airteagal 15 de na Rialacháin Foirne, foirm dhearbhúcháin ag an [Tairseach AD](#))
- (5) Dearbhaigh go bhfuil sé ar intinn aon ábhar a dhéileáil le hobair an Aontais (Airteagal 17a de na Rialacháin Foirne, foirm dhearbhúcháin ag an [Tairseach AD](#))

Teorainneacha ar an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh

Airteagal 17 de na Rialacháin Foirne.

“Staonfaidh oifigeach ó aon nochtadh neamhúdaraíthe faisnéise a fuair sé agus a chúraimí á ndéanamh aige, murab é gur nochtadh an fhaisnéis sin don phobal cheana nó go bhfuil rochtain ag an bpobal uirthi.”

41 Ní mór duit cloí le beartas slándála faisnéise na Cúirte, na rialacha maidir le faisnéis rúnaicmithe an Aontais a chosaint, an beartas aicmithe faisnéise agus treoirlínte. Chomh maith leis sin, ní mór duit cloí leis na forálacha Rialachán 2018/1725 maidir le próiseáil sonraí pearsanta ag institiúidí an Aontais agus na rialacha inmheánacha uile lena mbaineann. I gcás amhrais, ba cheart duit dul i gcomhairle le hOifigeach Cosanta Sonraí (OCS) na Cúirte nó Oifigeach Slándála Faisnéise (ISO).

42 Agus tuairimí á gcur in iúl, ní mór duit prionsabail na dílseachta agus na srianta a urramú, go háirithe nuair atá éagsúlacht ar bhealach follasach ó bheartais nó sheasaimh dhearbhaithe na hinstiúide. Tá sé seo bailí go háirithe i gcás bainisteoirí. Ní mór aon tuairimí maidir le gníomhaíochtaí an Aontais a chur in iúl le modhnóireacht agus faoi do fhreagracht féin amháin.

43 Beag beann ar an meán a úsáidtear chun tuairim phearsanta maidir le gníomhaíochtaí an Aontais a chur in iúl, ba cheart é a úsáid i gcáil phríobháideach, agus é a dhéanamh soiléir go bhfuil na ráitis agus tuairimí pearsanta. Thairis sin, ba cheart duit gníomhú ar bhealach freagrach agus staonadh ó aon ghníomhaíocht nó ráitis a d’fhéadfadh dochar díobhálach a léiriú ar do sheasamh nó ar CIE (Airteagal 12 de na Rialacháin Foirne).

Bronntanais agus fáilteachas

Airteagal 11, an dara mír, de na Rialacháin Foirne.

“Ní dhéanfaidh oifigeach, gan cead a fháil ón údarás ceapacháin, aon onóir, oirneas, fabhar, bronntanas ná íocaíocht de chineál ar bith, seachas i leith seirbhísí a thug sé sular ceapadh é nó le linn saoire speisialta i gcomhair seirbhíse míleata nó i gcomhair seirbhíse

náisiúnta eile agus i ndáil leis an tseirbhís sin a ghlacadh ó aon rialtas nó ó fhoinse ar bith eile lasmuigh den institiúid lena mbaineann sé.”

44 Mar riail, ba cheart bronntanais a tairiscítear i dtimpeallacht ghairmiúil, a bhfuil níos mó ná luach siombalach acu a dhiúltú. I gcásanna eisceachtúla, (mar shampla má éilíonn cúirtéis shóisialta é, nó más rud é, ar chúiseanna cultúrtha nó taidhleoireachta go bhféadfaí míthuiscint a bhaint as diúltú), agus más rud é nach bhfuil aon riosca do leasanna agus íomhá phoiblí na Cúirte, féadfar glacadh le bronntanais nó lónadóireacht le luach níos lú ná 50 euro gan cead a fháil ar dtús. Féadfar glacadh le bronntanais ar luach idir 50 agus 150 le cead an Údaráis Údarúcháin, a dhéanfaidh na tosca seo a leanas a mheas:

- (1) cineáil eintitis a thairgeann an bronntanas, agus líon na bhfabhar nó na mbronntanas a fuarthas roimhe seo ón bhfoinse chéanna;
- (2) an cuspóir dealraithe taobh thiar den bhronntanas;
- (3) an nasc idir an t-eintiteas a thairgeann an bronntanas agus CIE;
- (4) aon impleachtaí do leasanna na Cúirte;
- (5) an duine nó na daoine dá dtairgtear an bronntanas, agus a ndualgais;
- (6) an cineál agus luach measta an bhronntanais.

45 Ní thabharfar cead i gcás bronntanais ar luach measta níos mó ná 150 euro iad. Ba cheart duit bronntanais charnacha, fiú iad siúd ar luach níos lú ná 50 euro agus beag beann ar an bhfoinse, ós rud é gur féidir é seo coinbhleacht leasa a ghiniúint.

46 Ní mór bronntanais airgid a dhiúltú i gcónaí.

47 Is féidir glacadh le tairiscintí lónadóireachta, amhail lóna oibre nó dinnéir oibre a bhfreastalaíonn an duine orthu agus iad i mbun a gcuid dualgas, ar choinníoll nach bhfuil riosca coinbhleachta leasa ann, is cuma más fíor é nó coinbhleacht leasa a mheastar a bheith ann. Ba cheart glacadh le misin sa chás go gclúdfar na costais ó fhoinse sheachtrach ar choinníoll go bhfuil siad ar mhaithe leis an tseirbhís agus mura bhfuil riosca aon choinbhleacht leasa dháiríre nó dhealraitheach.

48 Más rud é gur gá duit bronntanas a dhiúltú, déan é ar bhealach stuama agus deamhúinte ach daingean, más gá déan tagairt do na hoibleagáidí ag teacht ó na Rialacháin Foirne agus na treoirlínte seo.

Oibleagáidí chun cabhrú le hoifigigh uachtaracha agus chun treoracha a leanúint

Airteagail 21 agus 21a de na Rialacháin Foirne.

“Cabhróidh oifigeach lena oifigeach uachtaracha agus tabharfaidh sé comhairle dóibh, is cuma cén céim thosaíochta atá aige, beidh sé freagrach as feidhmíocht na ndualgas a sannadh dó.

[...]

Má fhaigheann oifigeach orduithe atá neamhrialta, dar leis, nó ar dócha a dtiocfaidh deacrachtaí tromchúiseacha astu, cuirfidh sé an garoifigeach uachtarach faoi sin agus tabharfaidh an t-oifigeach sin, má tugadh an fhaisnéis i scríbhinn, freagra i scríbhinn uirthi. Faoi réir mhír 2, má dhearbhaíonn an garoifigeach uachtarach na horduithe agus go gcreideann an t-oifigeach nach freagra réasúnta é an dearbhú sin ar fhoras a ábhair imní, cuirfidh an t-oifigeach an cheist ar aghaidh i scríbhinn chuig an údarás ordlathach díreach os a chionn. Má dhearbhaíonn an t-údarás sin na horduithe i scríbhinn, cuirfidh an t-oifigeach i gcrích iad ach amháin más léir go bhfuil siad mídhleathach nó más sárú ar na caighdeáin sábháilteachta ábhartha iad.”

49 Cabhróidh tú le d’oifigigh uachtaracha agus tabharfaidh tú comhairle dóibh, agus ní mór duit treoracha a leanúint seachas i gcás go bhfuil siad neamhdhleathach. Is tusa a bheidh freagrach as na dualgais a shannfar dó. Tá fáilte romhat, áfach, agus fiú moltar duit moltaí agus cáineadh cuiditheach a thairiscint.

Caidreamh le comhghleacaithe

Airteagal 12a de na Rialacháin Foirne.

“Staonfaidh oifigigh ó gach cineál ciaptha, idir shíceolaíoch agus ghnéis.”

50 Tá timpeallacht oibre atá bunaithe ar chomhoibriú éifeachtach agus éifeachtúil ag brath ar chomh-mheas i measc comhghleacaithe, ar chaoimhulaingt na ndifríochothaí agus ar chumarsáid bhéasach shoiléir, beag beann ar stádas ordlathach.

51 Tá neamhfhulaingt ag an gCúirt d’aon chineáil ciaptha síceolaíoch agus gnéis.

52 Ní mór duit gan an bonn a bhaint ó dhínit do chomhghleacaithe trí iompraíocht mhíchuí nó teanga ionsaitheach nó chlúmhilleach ar bhealach ar bith. D’fhéadfadh gníomhaíocht araíonachta a bheith mar thoradh ar iompraíocht mhíchuí nó ionsaitheach.

Fianaise in imeachtaí breithiúnacha a thabhairt

Airteagal 19 de na Rialacháin Foirne.

“Ní dhéanfaidh oifigeach, gan cead ón údarás ceapacháin, faisnéis a bheidh ar eolas aige de bharr a dhualgas, a nochtadh, ar aon chúis in aon imeachtaí dlíthiúla. Ní dhiúltófar cead a thabhairt ach amháin má theastaíonn sin de réir leasanna an Aontais agus nach mbeadh iarmhairtí coiriúla ann don oifigeach mar thoradh ar dhiúltú den sórt sin.”

53 Má iarrtar ort fianaise in imeachtaí breithiúnacha a bhaineann le do chuid oibre a thabhairt, ní mór duit údarú ón Údarás Údarúcháin a lorg ar dtús, ach amháin má dhéanann Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh nó an Bord Araíonachta é a ghairm. Bheadh feidhm leis seo freisin maidir le nósanna imeachta atá comhchosúil le himeachtaí breithiúnacha amhail eadráin, ina bhféadfaí iallach a chur ar fhinnéithe a bheith i láthair in imeachtaí Cúirte. Deonófar an t-údarú sin i bprionsabal. Nuair atá údarú deonaithe ag an údarás inniúil, cuirfear in iúl duit gur tarscaoileadh do dhíolúine.

Éagóir thromchúiseach a thuairisciú (sceithireacht)

Airteagal 22a agus 22b de na Rialacháin Foirne.

“1. Aon oifigeach a thiocfaidh ar fhíricí, le linn dó a chuid dualgas a dhéanamh nó ar bhealach a bhaineann leo, as a dtiocfaidh an toimhde go bhfuil gníomhaíocht mhídhleathach ann, lena n-áirítear calaois nó éilliú, a dhéanann dochar do leas an Aontais, nó go bhfuil iompar ann a bhaineann le déanamh dualgas gairmiúil ar féidir gur mainneachtain thromchúiseach é ar chomhlíonadh oibleagáidí oifigeach de chuid an Aontais, cuirfidh sé an garoifigeach uachtarach nó a Ard-Stiúrthóir, nó, má mheasann sé go bhfuil sé úsáideach, an tArd-Rúnaí, nó daoine ag a bhfuil post comhionann, nó an Oifig Eorpach Frith-Chalaoise (OLAF) go díreach ar an eolas faoi sin láithreach.

2. Aon oifigeach a fuair an fhaisnéis dá dtagraítear i mír 1, tarchuirfidh sé láithreach chuig OLAF aon fhianaise a bhfuil sé ar an eolas faoi, as ar féidir an tuairim a theacht go bhfuil na mírialtachtaí dá dtagraítear i mír 1 ann.

3. Ní thiocfaidh aon drochéifeachtaí ar oifigeach ón institiúid mar gur chuir sé an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 in iúl, ar choinníoll gur ghníomhaigh sé go réasúnta ionraic.”

54 Mura bhfuil tú cinnte an léiríonn fíricí a bhfuil tú ar an fúthu gur mírialtacht thromchúiseach atá iontu, ach go bhfuil amhras ort gur léir gur mí-iompar neamheiteiciúil atá ann, féadfaidh tú iad a thuairisciú do d'oifigigh uachtaracha nó don Ardrúnaí freisin. Féadfaidh tú comhairle a lorg freisin ó chomhairleoirí eiticiúla na Cúirte.

55 Tá freagracht ar leith ar Chomhaltaí agus ar Bhainisteoirí na Cúirte chun cabhrú le daoine den fhoireann a chosaint a chuireann éagóir in iúl agus a thuairiscíonn é sna téarmaí a chosaint a shonraítear sna Rialacháin Foirne.

56 Tá treoraíocht mhionsonraithe glactha ag an gCúirt maidir le héagóir tromchúiseach a thuairisciú. Tá sé seo le fáil ar an leathanach Eitice ar an inlíon.

Dualgas le bheith ar fáil don institiúid

Airteagail 20, 55 agus 60 de na Rialacháin Foirne.

“Cónóidh oifigeach san áit ina bhfuil sé fostaithe nó in áit nach faide ón áit oibre atá ag teacht le déanamh ceart a dhualgas. Tabharfaidh an t-oifigeach fógra don Údarás Ceapacháin faoina sheoladh agus cuirfidh sé ar an eolas é láithreach faoi aon athrú seolta.”

“Beidh oifigigh a bheidh i bhfostaíocht ghníomhach faoi réir ag a n-institiúid i gcónaí.”

“Cé is moite de chás tinnis nó tionóisce, ní fhéadfaidh oifigeach a bheith as láthair gan cead a fháil roimh ré ón ngaróifigeach uachtarach. [...] Más mian le hoifigeach a shaoire thinneas a chaitheamh in áit seachas an áit ina bhfuil sé fostaithe, gheobhaidh sé cead é sin a dhéanamh roimh ré ón údarás ceapacháin.”

57 Ní hionann an oibleagáid a bheith ar fáil don CIE i gcónaí agus an infhaighteacht a bheith ag obair an t-am ar fad, ach inrochtaineacht a bheith ag an institiúid ag aon am i gcás gá práinneach. Áirítear leis seo na ceanglais chónaitheachta a leagtar amach in Airteagal 20 de na Rialacháin Foirne i [gCinneadh 61-2021](#) a chomhlíonadh. Chun a áirithiú go bhfuil inrochtaineacht agat don institiúid, ba cheart duit do sheoladh agus uimhir phóca phríobháideach a chur ar fáil, nach n-úsáidfidh ach amháin i gcás éigeandála, nó nuair a theastaíonn ón institiúid a dualgas cúraim a fheidhmiú duit. Ciallaíonn an oibleagáid seo freisin an ceanglas chun údarú a iarraidh chun saoire bhreitheachta a chaitheamh taobh amuigh den áit fhostaíochta a chomhlíonadh (seachas i gcásanna éigeandála nó dodhéantacht é sin a dhéanamh), aird á tabhairt ar na huairéanta oibre oifigiúla, an gnáth seachtain oibre agus na gnáthshocruithe maidir le saoire agus teile-obair, agus gan a bheith as láthair ón obair gan cead ná údar maith.

Neamhchomhlíonadh na n-oibleagáidí a eascraíonn ó na Rialacháin Foirne

Féach Airteagal 86 agus Iarscríbhinn XI de na Rialacháin Foirne.

“In aon chás nach gcomhlíonfaidh oifigeach nó iaroifigeach a chuid oibleagáidí faoi na Rialacháin Foirne seo, d’aon ghnó nó le faillí dá chuid féin, dlífean gníomh araíonachta a dhéanamh ina choinne.”

58 I gcás ina bhfuil amhras ann gur theip ar bhall foirne reatha nó iarbhall foirne a n-oibleagáidí faoi Rialacháin Foirne a chomhlíonadh, bíodh sé d’aon ghnó nó trí fhaillí, d’fhéadfaí imscrúdú riaracháin a sheoladh chun na fíricí a shuíomh. Má fhaightear in imscrúdú gur sáraíodh oibleagáid a leagtar síos sna Rialacháin Foirne, d’fhéadfadh imeachtaí araíonachta a bheith i gceist.

59 Le linn aon imscrúdú, tá an ceart cosanta, an ceart éisteacht a fháil, agus toimhde na neamhchiontachta ag an gCúirt ag an duine/daoine lena mbaineann. Nuair a ghlacann CIE bearta araíonachta, ní chuireann sé seo bac ar a cearta chun tús a chur le himeachtaí sibhialta nó coiriúla, i gcás sáruithe dlíthe náisiúnta nó idirnáisiúnta.